

Nieuwe galmuggen voor de Nederlandse fauna (V) (Gall midges new for the fauna of the Netherlands (V))

door

W. NIJVELDT

Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek, Wageningen

In dit deel van mijn serie over nieuwe galmuggen voor de Nederlandse fauna zullen tien nieuwe aanwinsten in het kort onder hun waardplanten worden behandeld.

De plantennamen zijn in overeenstemming gebracht met de flora van Nederland door HEUKELS & VAN OOSTSTROOM, 15e druk, 1962.

Angelica sylvestris L. (Engelwortel)

Dasyneura angelicae Rübs. Coll. Langbroek, 9.IX.1966.

De oranjegele larven leven in opgezwollen bloemen (afb. 1). RÜBSAAMEN (18) beschreef de soort in 1915. BUHR (6) vermeldt *D. angelica* ook nog van *A. archangelica* L. (Grote engelwortel), een plant die om zijn aromatische en

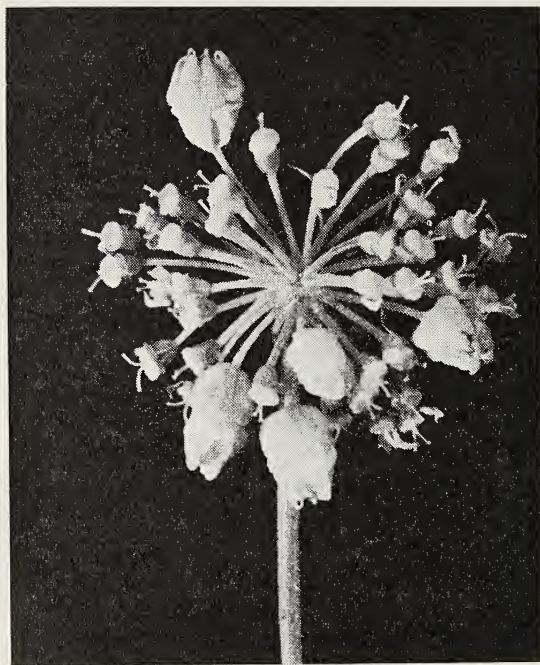

Fig. 1. Bloemgallen van *Dasyneura angelicae* op *Angelica sylvestris*
(flower galls of *D. angelicae* on *Angelica sylvestris*).

Foto IPO.

geneeskrachtige eigenschappen wordt geteeld. Volgens BARNES (4) bevindt zich in zijn collectie een exemplaar, dat opgekweekt is uit de bloeiwijze van *Angelica razulii* (? *sylvestris* L.), afkomstig uit de Pyreneeën in Frankrijk. *Dasyneura angelicae* komt in Centraal- en West-Europa voor.

Deschampsia flexuosa (L.) Trin. (Bochtige smele)

Hybolasioptera cerealis (Lindeman). Coll. Wageningen, 31.VII.1963.

De larven van deze galmug leven in de stengels. De stengel is ter plaatse zwak verdikt, het merg is zwart en korrelig (afb. 2). De soort werd door Dr. E. MÖHN (Staatliches Museum für Naturkunde in Stuttgart, Zweigstelle Ludwigsburg,

Duitsland) aan de hand van een larve gede-
termineerd. LINDEMAN (11) vond hem in
Rusland op rogge en beschreef hem in 1880
als *Lasioptera cerealis*. BAGNALL & HARRI-
SON (2) vermelden *H. cerealis* van *Avena* en
Dactylis, DE RASIS (7) van *Avena fatua* L.,
Cynosurus cristatus L., *Pbleum pratense* L.,
Poa pratensis L. en enkele *Triticum*-soorten,
RÜBSAAMEN (19) van *Agrostis tenuis* Sibth,
Calamagrostis canescens (Web.) Roth en
Festuca rubra L. en ZNAMENSKI (21) van
Elytrigia repens (L.) Nevski. Volgens BAR-
NES (5) dient de betrouwbaarheid van deze
literatuurgegevens nog nader te worden on-
derzocht. Behalve in Nederland en Rusland
is *H. cerealis* ook gevonden in Duitsland,
Engeland, Italië en Tsjecho-Slowakije.

Thomasiella calamagrostidis (Rübs).

Coll. Wageningen, 3.XI.1966.

De lichtrode larven veroorzaken hetzelfde
aantastingsbeeld als *Hybolasioptera cerealis*.
RÜBSAAMEN beschreef deze galmug in 1893
van *Calamagrostis epigeios* Roth. en ver-
meldde hem in 1915 ook nog van *Apera*
spica-venti (L.) P.B. Volgens BAGNALL &
HARRISON (1) komt hij in Engeland voor
op *Phalaris arundinacea* L. *T. calamagrostidis*
is tot nu toe gevonden in Duitsland, Enge-
land, Frankrijk, Nederland, Rusland en
Tsjecho-Slowakije.

Malus Mill. (Appel)

Asynapta populnea Panelius. Coll. Wa-
geningen, 11.VI.1963.

De rode larven leven in dode appeltakjes zonder galvorming te veroorzaken.
De muggen werden door Dr. S. PANELIUS (University of Helsinki, Finland)
gedetermineerd. Hij verkreeg deze soort uit populierestronken in Finland en
beschreef hem in 1965 (14).

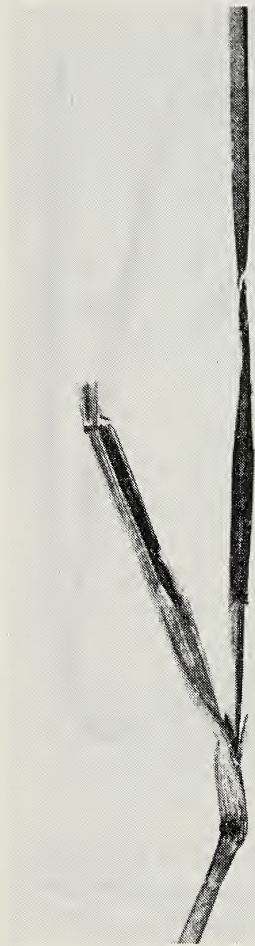

Fig. 2. Stengel van *Deschampsia flexuosa*, aangetast door *Thomasiella calamagrostidis* (stem of *Deschampsia flexuosa*, infested by *Tb. calamagrostidis*).
Foto IPO.

Pinus sylvestris L. (Grove den)

Colpodia carolinae (Felt). Coll. Putten, 21.V.1959 en 21.V.1961.

Door FELT (10) in 1916 beschreven onder de naam *Porricondyla carolinae*. Tot nu toe alleen vermeld van Noord-Amerika. Levenswijze onbekend.

Contarinia baeri (Prell). Coll. De Treek, 26.VII.1964, Ede, 8.V.1966, Wageningen, 29.VII.1964.

PRELL (15) beschreef in 1931 alleen de larve en de door haar aangerichte schade. Als gevolg van de aantasting knikken de naalden aan de basis naar beneden om (afb. 3). Volgens LUITJES & BLANKWAARDT (12) werd in 1953 in het Pinetum „Klein Schovenhorst” te Putten de grove den vrij ernstig door deze galmug beschadigd, terwijl in hetzelfde jaar matige aantasting aan grove den en Corsicaanse den werd gemeld uit Garderen (Veluwe Hull), Sprielder bos, Putterbos en Ermelo. In 1958 werd volgens DOOM (8) in een bos van grove den bij Putten plaatselijk zeer veel schade ondervonden. SKUHRAVÁ en SKUHRAVÝ (20) vermelden *C. baeri* van Duitsland, Rusland en Tsjechoslowakije.

Lestodiplosis pini Barnes. Coll. Putten, 21.V.1961.

Door BARNES (3) in 1928 beschreven. Een predatore soort; de larven voeden zich met de larven van andere galmuggen. Gekweekt uit naalden en harsbuilen.

Mycodiplosis pini Felt. Coll. Putten, 21.V.1959.

Deze galmug werd voor het eerst verzameld op grove den bij Albany (N.Y.) in Noord-Amerika. FELT (9) beschreef de soort in 1906. De juiste levenswijze is niet bekend, maar over het algemeen voeden de larven van dit geslacht zich met schimmels.

Quercus robur L. (Zomereik)

Clinodiplosis gallicola Rübs. Coll. Wageningen, 10.III.1964.

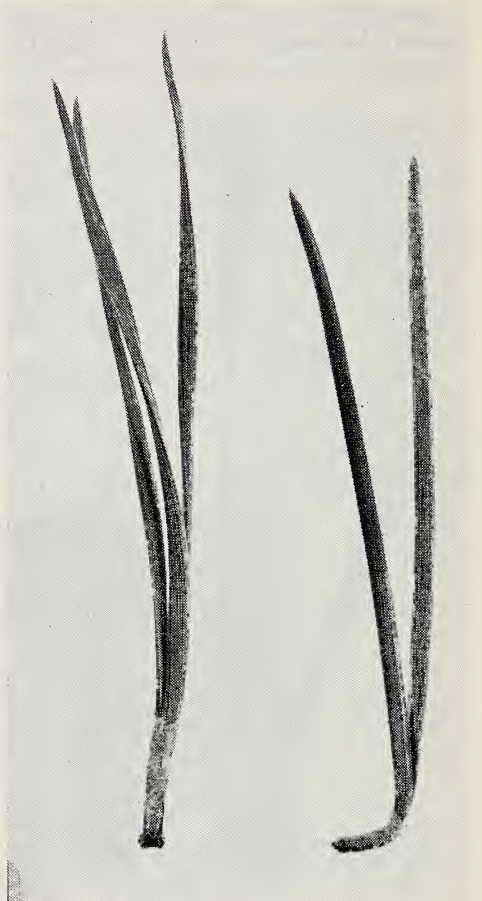

Fig. 3. Aantasting door *Contarinia baeri* op grove den; links: gezonde naalden, rechts: aangetaste naalden (infestation by *C. baeri* on Pine tree; left: healthy needles, right: infested needles). Foto IPO.

RÜBSAAMEN (17) beschreef deze galmug in 1911. De geelrode larven leven onder de schubben van de z.g. ananasgal, veroorzaakt door de galwesp *Andricus gemmae* L. ♀ ♀, vaak in gezelschap van de larven van twee andere galmugsoorten, nl. *Arnoldia gemmae* Rübs. en *Lestodiplosis* sp.

Triticum aestivum L. (Tarwe)

Giardomyia britannica Milne. Coll. Doornenburg, 29.VII.1966.

De oranje- en rode larven werden gevonden op tarwestengels, die door de tarwestengelgalmug aangetast waren geweest en nadien een sterke schimmelvorming vertoonden. MILNE (13) beschreef deze galmug van rode en witte klaver in Engeland. De juiste levenswijze is nog onbekend.

Summary

In this part of my series on gall midges new for the fauna of The Netherlands ten gall midges are recorded with notes on locality, dates of collection and host plant or prey.

The larvae of *Dasyneura angelicae* produce flower galls on *Angelica sylvestris*. *Hybolasioptera cerealis* and *Thomasiella calamagrostidis* live in the stems of *Deschampsia flexuosa*.

Asynapta populnea, originally described from poplar trunks in Finland, was bred from dead apple branches. Four species were collected from Pine tree, viz. *Colpodia carolinae*, *Contarinia baeri*, *Lestodiplosis pini* and *Mycodiplosis pini*. The larvae of *Clinodiplosis gallicola* live in the galls, caused by the gall wasp *Andricus gemmae* on oak, often together with the larvae of *Arnoldia gemmae* and *Lestodiplosis* sp. The larvae of *Giardomyia britannica*, originally described from the flower heads of red and white clover in England, were collected on wheat culms, moulded after infestation by the saddle gall midge.

Acknowledgements

The author is much indebted to Dr. E. MÖHN (Staatliches Museum für Naturkunde in Stuttgart, Zweigstelle Ludwigsburg, Germany), and to Dr. S. PANELIUS (University of Helsinki, Finland), for their help in the identification of *Hybolasioptera cerealis* and *Asynapta populnea*.

Literatuur

1. BAGNALL, R. S. & J. W. H. HARRISON, 1918, A Preliminary Catalogue of British Cecidomyiidae (Diptera) with special reference to the gall midges of the North of England. *Trans. ent. Soc. Lond.* 65 : 346—426.
2. ———, 1924, New British Cecidomyiidae, 5. *Ent. Rec.* 36 : 36—38, 53—55.
3. BARNES, H. F., 1928, British Gall Midges, II, *Ent. mo. Mag.* 64 : 68—75 & 142—148.
4. ———, 1949, Gall midges of economic importance, Vol. VI, Gall midges of miscellaneous crops, London: 103—104.
5. ———, 1956, Gall midges of economic importance, Vol. VII: Gall midges of cereal crops, London: 90—91.

6. BUHR, H., 1964, Bestimmungstabellen der Gallen (Zoo- und Phytocecidien) an Pflanzen Mittel- und Nordeuropas. Bd. 1, 761 S. Jena.
7. DE RASIS, M., 1953, Nota sulla Lasioptera cerealis Lind. (Diptera, Cecidomyiidae) dannosa al frumento in Calabria, *Boll. Soc. ent. ital.* 83 : 39—42.
8. DOOM, D., 1959, Insectenplagen in bossen en andere houtopstanden in Nederland in 1958, *Ned. Bosb. Tijdschr.* 31 : 307—311.
9. FELT, E. P., 1906, New species of Cecidomyiidae, *N.Y. St. Mus. Bull.* 110 : 128.
10. ———, 1916, A study of Gall Midges III. Porricondylariae, *Bull. N.Y. St. Mus.* 180 : 156.
11. LINDEMAN, K., 1880, Zwei neue dem Getreide schädliche Insekten Russlands, *Bull. Soc. Nat. Moscou* 55 : 126—138.
12. LUITJES, J. en H. F. H. BLANKWAARDT, 1955, Overzicht der beschikbare gegevens over insectenplagen in onze bossen en andere houtopstanden in het jaar 1953, *Ned. Bosb. Tijdschr.* 27 : 9—19.
13. MILNE, D. L., 1960, The gall midges (Diptera: Cecidomyiidae) of clover flower heads, *Trans. R. ent. Soc. Lond.* 112 : 99—100.
14. PANELIUS, S., 1965, A revision of the European gall midges of the subfamily Porricondylinae (Diptera: Itonididae), *Acta zool. Fenn.* 113 : 82.
15. PRELL, H., 1931, Die nadelknickende Kieferngallmücke (Cecidomyia baeri n.sp.), ein verbreiteter neuer Kieferschädling, *Tharandt-forsil. Jb.* 82 : 36—52.
16. RÜBSAAMEN, E. H., 1893, Vorläufige Beschreibung neuer Cecidomyiden, *Ent. Nachr.* 19 : 161—166.
17. ———, 1911, Ueber deutsche Gallmücken und Gallen, *Zeitschr. wiss. Ins.-biol.* 7 : 55.
18. ———, 1915, Cecidomyidenstudien IV. Revision der deutschen Oligotropharien und Lasiopterarien nebst Beschreibung neuer Arten, *S.B. Ges. naturf. Fr. Berlin* : 485—567.
19. RÜBSAAMEN, E. H. & H. HEDICKE, 1925—1939, Die Cecidomyiden (Gallmücken) und ihre Cecidien, *Zoologica. Stuttgart*, 1—350.
20. SKUHRAVÁ, M. & SKUHRAVÝ, 1960, Bejlomorky, Praha, 150—152.
21. ZNAMENSKI, A. M., 1926, Insect Pests of Field Crops, *Trud. poltavsk. sel.-khoz. op. Stants.* no. 50, 296 pp.

Traité de Biologie de l'Abeille. Sous la direction de Monsieur le Professeur R. Chauvin. Uitg. Masson & Cie, 120 Bd Saint Germain, F 75 Paris 6. 1968.

In 5 delen, die samen meer dan 2000 pagina's tellen, wordt door 38 auteurs in 72 artikelen een samenvattend overzicht gegeven van onze huidige kennis van de honingbij. Er zullen niet veel insecten zijn, waaraan een dergelijke monumentale publicatie gewijd kan worden, maar er zijn dan ook weinige, waarmee de mens zich zo lang en zo intens heeft bezig gehouden.

De zeer uitgebreide tekst wordt verduidelijkt door bijna 700 figuren en 157 tabellen. Het is natuurlijk onmogelijk een uitvoerig overzicht te geven van de behandelde onderwerpen, zodat volstaan zal worden met een korte opgave van de inhoud van elk deel. Belangstellenden weten dan tenminste welk deel ze bij onze bibliotheek moeten aanvragen. De uitgever was namelijk zo vriendelijk een volledig stel aan de vereniging te schenken.

Deel 1. Algemene biologie en fysiologie (systematiek, ontwikkeling, voortplanting, voeding enz.).

Deel 2. Zenuwstelsel, gedrag. enz. Hierbij natuurlijk ook het dansen van de bijen.

Deel 3. De producten van de bijenkorf (honing, stuifmeel, vergif).

Deel 4. Toegepaste biologie (technieken van de bijencultuur, kunstmatige inseminatie, erfelijkheid, ziekten).

Deel 5. Geschiedenis, etnografie (de bij in de verschillende godsdiensten), folklore.

Alle delen zijn gebonden, op uitstekend papier gedrukt en maken een zeer verzorgde indruk. De prijs van de complete serie is Fr. fr. 578. De delen zijn ook afzonderlijk verkrijgbaar à respectievelijk fr. 150, 150, 116, 116 en 46. LPK.